



KOPENHAGEN IS OP MENSELIJKE MAAT GEBOUWD. VOLGENS HET BLAD MONOCLE IS KOPENHAGEN 'DE MEEST LEEFBARE STAD TER WERELD' (FOTO: JOHANNES JANSSON/NORDEN.ORG)

KOPENHAGEN OP OOGHOOGTE

IN 2014 WAS HET JUNINUMMER VAN HET BRITSE LIFESTYLEBLAD **MONOCLE** BIJ BOEKHANDELS EN KIOSKEN IN KOPENHAGEN SNEL UITVERKOCHT – NET ZOALS HET JAAR ERVOOR TROUWENS. DE INWONERS VAN DE DEENSE HOOFDSTAD WAREN BEHALVE TROTS OOK BENIEUWD: WAAROM ZOU DE REDACTIE HUN STAD OPNIEUW HEBBEN UITGEKOZEN TOT 'DE MEEST LEEFBARE STAD TER WERELD'? DEZE KEER VOND DE JURY HET VERMELDENSWAARD DAT KOPENHAGEN GROEIT ZONDER DAT DIT TEN KOSTE GAAT VAN HET **SYMPATHIEKE KARAKTER** VAN DE STAD.

'ALLE 18 PLEINEN IN HET CENTRUM VAN KOPENHAGEN ZIJN NU AUTOVRIJ – ZE ZIJN EEN *PLACE TO BE* GEWORDEN VOOR MENSEN DIE ER OVERHEEN SLENTEREN, NAAR EEN STRAATMUZIKANT LUISTEREN, OP EEN TERRASJE ZITTEN OF NAAR MENSEN KIJKEN.'

Het jaar daarvoor raakte de redactie maar niet uitgepraat over de indrukwekkende transitie van de 560.000 inwoners tellende metropool in het noorden van Europa. Op lijstjes zoals die van Monocle is natuurlijk een hoop af te dingen, want het is lastig te bepalen wat een leefbare stad is. Maar wie Kopenhagen bezoekt, valt meteen op dat er wat bijzonders aan de hand is.

DE STAD IS NIET GEMAAKT VOOR AUTO'S

In de afgelopen decennia is er in Deense hoofdstad volop geïnvesteerd, maar anders dan elders in Europa. Aan de basis van dit beleid stond Jan Gehl, een plaatselijke architect die het stadsbestuur ervan overtuigde dat de stad niet gemaakt is voor auto's, maar voor mensen. Volgens Gehl is het in de stad misgegaan toen de heilige koe z'n intrede deed. Vanaf dat moment zijn stadsbestuurders zich gaan richten op automobilisten en hun behoeften. Dat is slecht voor de leefbaarheid, aldus Gehl, en daarom is het gemeentebestuur van Kopenhagen de auto steeds meer uit de stad gaan weren. Alle achttien pleinen in het centrum zijn nu autovrij – ze zijn een *place to be* geworden voor mensen die er overheen slenteren, naar een straatmuzikant luisteren, op een terrasje zitten of naar mensen kijken. Met zijn visie is Gehl een *enfant terrible* in de wereld van stedenbouw en architectuur. Hij verwijt zijn collega's dat ze last hebben van het 'Brasilia-syndroom': ze ontwerpen plekken die er op de maquette aantrekkelijk uitzien, maar ze houden geen rekening met de mensen die er gebruik van moeten maken. Hoe het niet moet, zien we in de Braziliaanse hoofdstad

Brasilia waar je als gewone sterveling aan je lot bent overgeleverd. Te brede en te lange straten, te grote pleinen en te hoge gebouwen maken de stad tot een ware ramp voor voetgangers. Zo niet in Kopenhagen, dat is gebouwd op menselijke maat en waar je aangenaam kunt rondwandelen.

STEDENBOUWER MOET DE STRAAT OP

Vanachter een bureau kun je geen goede steden bouwen, zegt Gehl. Inzicht in het stadsleven van alledag krijg je alleen als je de straat opgaat en het gedrag van mensen ter plekke observeert. In Kopenhagen doet Jan Gehl dat al jaren, samen met collega's van zijn architectenbureau. Ze maken foto's van voetgangers en fietsers, bestuderen hun gedrag in de openbare ruimte en wijzen de gemeente op plekken in de stad die verbeterd kunnen worden. Zo kwamen ze erachter dat de aantrekkelijkheid van een straat veel te maken heeft met de werking van onze zintuigen. In Kopenhagen verbleven mensen bijvoorbeeld langer in straten waar hun ogen om de vier à vijf seconden werden geprikkeld dan in lange, eentonige straten. Willen we de dynamiek van het straatleven begrijpen, stelt Gehl, dan moeten we de stad benaderen 'op ooghoogte en met vijf kilometer per uur': de ruimte zoals we die ervaren als we er doorheen lopen. Steden ontwerpen aan de hand van dit principe maakt ze niet alleen mooier, maar – als we Gehl mogen geloven – ook levendiger, veiliger, duurzamer en leefbaarder. Volgens de dwarse architect is een goed ontworpen binnenstad als een goed feest: we blijven 'hangen' omdat we het er naar onze zin hebben. En dat het zo werkt, laat de binnenstad van Kopenhagen zien, zelfs bij minder goed weer.



GERT-JAN HOSPERS is docent en onderzoeker Economische Geografie aan de Universiteit Twente en bijzonder hoogleraar City- en Regiomarketing aan de Radboud Universiteit Nijmegen. Daarnaast is hij voorzitter van Stichting Jane, die het gedachtegoed van de Amerikaanse stadsactiviste Jane Jacobs propageert, en maakt hij deel uit van het wetenschappelijk comité van Cittaslow International.



KEY NOTE TIJDENS WEEK VAN DE OPENBARE RUIMTE

Gert-Jan Hospers verzorgde de keynote lezing tijdens de Themadag Ruimte & Stad op 22 april in Putten. Deze dag maakte deel uit van de Week van de Openbare Ruimte die van 21-23 april op het Landgoed De Vanenburg werd georganiseerd. Wilt u meer weten? Kijk op weekvandeopenbareruimte.nl